

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: U-I-109/10-13

Datum: 3. 10. 2011

PRITRDILNO LOČENO MNENJE SODNIKA DR. ERNESTA PETRIČA
K ODLOČBI ŠT. U-I-109/10

1. Strinjam se z odločitvijo Ustavnega sodišča, tako z izrekom kot tudi s temeljno logiko obrazložitve. Poudariti pa želim nekatere razloge, ki so me k takemu stališču vodili kljub temu, da bi do posameznih stališč v obrazložitvi mogel imeti zadržke.

2. Naj najprej poudarim, da bistvo odločitve vidim v tem, da uveljavlja ustavnopravno stališče, da je tisto, kar – če tudi le na simbolni ravni – izraža priznanje in s tem odobravanje katerega koli totalitarnega režima in njegovih "vrednot", v nasprotju z ustavnopravnimi vrednotami sedanje demokratične ureditve naše države, torej v nasprotju z Ustavo, ki izhaja iz spoštovanja človekovega dostojanstva in temeljnih človekovih pravic.

3. Prav spoštovanje človekovega dostojanstva in temeljnih človekovih pravic je vrednostno in pravnoetično bistvo ustav demokratičnih držav, tudi naše. Nastalo in utrdilo se je v zgodovinskem procesu od konca osemnajstega stoletja do sodobnih ustav demokratičnih držav in je uveljavljeno tudi na mednarodnopravni ravni v številnih aktih o spoštovanju človekovega dostojanstva in iz njega izhajajočih temeljnih človekovih pravic. Uveljavitev teh vrednot je bilo bistvo – poleg težnje po narodni osvoboditvi – tudi naših osamosvojitvenih prizadevanj.

4. Totalitarnim režimom, med katere sodi tudi nekdanji jugoslovanski komunistični režim, je skupno, da so v imenu takega ali drugačnega "velikega cilja" (na primer "novi red v Evropi", "brezrazredna družba", "komunizem" idr.) brutalno gazili človekovo dostojanstvo in temeljne človekove pravice. Ne glede na konkretne razlike med njimi so pomenili zanikanje tistih vrednot in pravnoetičnih načel, na katerih temelji ustavna ureditev Republike Slovenije, in so povzročili nasilno smrt, mučenje, trpljenje, diskriminacijo, grobo zanikanje temeljnih človekovih pravic milijonom ljudi. Prizadeli in obremenili so razvoj in normalno življenje številnih narodov, zlasti v Evropi – tudi slovenskega naroda s tragično razdvojenostjo in drugimi posledicami za njegov razvoj v krogu ostalih evropskih narodov.

5. Posledice totalitarizma še vedno bremenijo številne narode in evropsko zgodovino. Prav zato je Parlamentarna skupščina Sveta Evrope poudarila potrebo po obsodbi zločinov totalitarnih režimov in s tem teh režimov kot takih, ter je Evropski parlament izrazil spoštovanje žrtvam vseh totalitarnih režimov. Tudi Ustavno sodišče Republike Slovenije je v vrsti odločb poudarilo nezdružljivost nekdanjega komunističnega režima s sodobnimi evropskimi standardi varstva temeljnih človekovih pravic.

6. Z navedenim je bilo iz ustavno sprejemljivega izločeno oblastno izražanje priznanja "vrednotam" totalitarnih režimov. Vsako povečevanje, tudi na simbolni ravni "vrednot", značilnih za totalitarne režime s strani oblastnih organov, je v nasprotju z načelom spoštovanja človekovega dostojanstva, kot izhaja iz 1. člena Ustave. To velja tudi za 2. člen presojanega odloka o spremembi imen in poteku ulic na območju Mestne občine Ljubljana, ne glede na namen tistih, ki so Odlok izglasovali, in ne glede na to, da jim ne pripisujem namen povečevati kateri koli totalitarni režim.

7. Pomembno je, da se Ustavno sodišče Republike Slovenije ni spustilo v presojo konkretnih zgodovinskih dogajanj in konkretnih vlog protagonistov teh dogajanj, tudi ne J. B. Tita. Ostalo je na ravni presoje, ali oblastno priznanje "Tito" s poimenovanjem ceste, ne glede na različne razsežnosti njegove vloge v konkretnih zgodovinskih dogajanjih, torej priznanje temu simbolu jugoslovanske komunistične totalitarne ureditve, kar "Tito" nedvomno je, pomeni poseg v ustavno varovane vrednote, konkretno v človekovo dostojanstvo, torej v Ustavo, ki te vrednote varuje.

8. Za mojo podporo k soglasni odločitvi Ustavnega sodišča je pomembno tudi to, da v presojanem primeru ne gre za poimenovanje, ki bi se ohranilo iz prejšnje ureditve in bi torej bilo del zgodovine. Presojani odlok je bil sprejet v času uveljavljenih novih ustavnih vrednot, izhajajočih iz dostojanstva človeka, ki so nasprotne tistemu, kar simbolizira "Tito" in novo poimenovanje ceste po njem. Ustavno sodišče ni poseglo v presojo zgodovine in tudi ne v tisto, kar spominja na pretekla obdobja in dogajanja in kar hkrati opominja na preteklo zlo. Z odločitvijo, da so nova poimenovanja in tudi druga oblastna priznanja tistemu, kar simbolizira katerokoli totalitarno ureditev z vidika Ustave in vrednot, na katerih ta temelji in jih varuje, ustavno nesprejemljiva, Ustavno sodišče prispeva k preprečevanju razhajanj in bodočih sporov v podobnih primerih. V tem vidim posebno vrednost soglasne odločitve v tej zadevi.

9. Naj posebej poudarim, da se glede odločitve Ustavnega sodišča o pravnem interesu v tej zadevi pridružujem razlogovanju sodnice mag. Jadranke Sovdat v njenem pritrdilnem ločenem mnenju. Dodajam le, da, četudi gre pri varovanju človekovih vrednot za to, da smo jih dolžni vsi spoštovati in varovati, to ne pomeni, da ima vsakdo tudi že konkretni pravni interes (*actio popularis*) v zadevah, kakršna je obravnavana. Priznati pravni interes vsakomur bi pomenilo tudi bistven odmik od dosedanje prakse Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki priznava pravni interes za izpodbijanje splošnih pravnih predpisov le tistim posameznikom in le takrat, kadar je njihov pravni interes neposreden in konkreten, ter bi uspešno izpodbijanje predpisa izboljšalo njihov konkretni pravni položaj.

dr. Ernest Petrič
S o d n i k